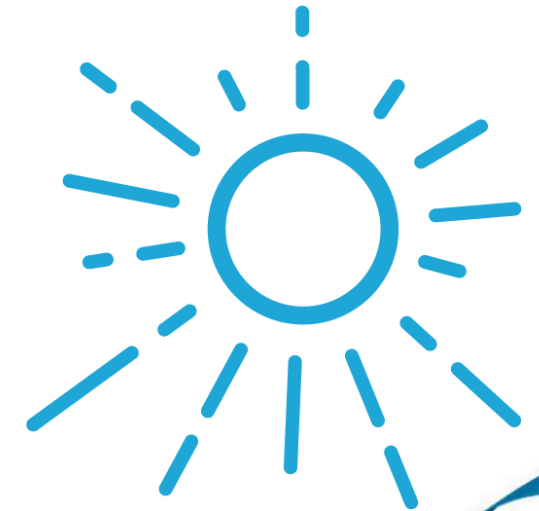
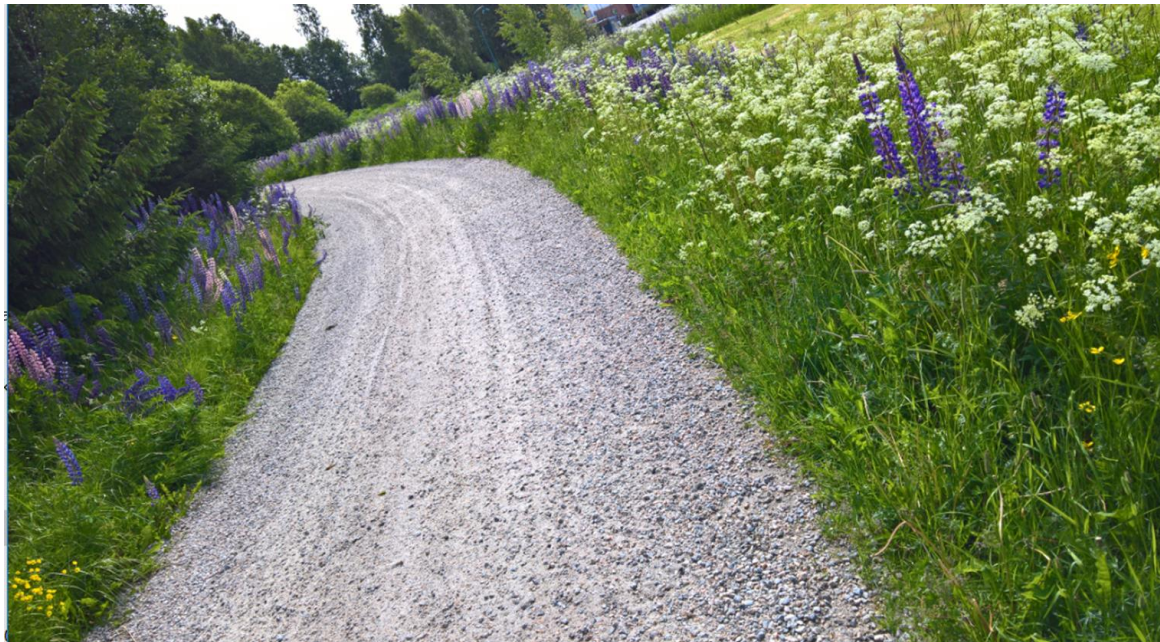

Otteita ARTTU2-tutkimusmatkalta 2014-2018

ARTTU2-Päätösseminaari 22.3.2018

Marianne Pekola-Sjöblom

ARTTU2-ohjelmanpäällikkö & tutkimuspäällikkö, Kuntaliitto

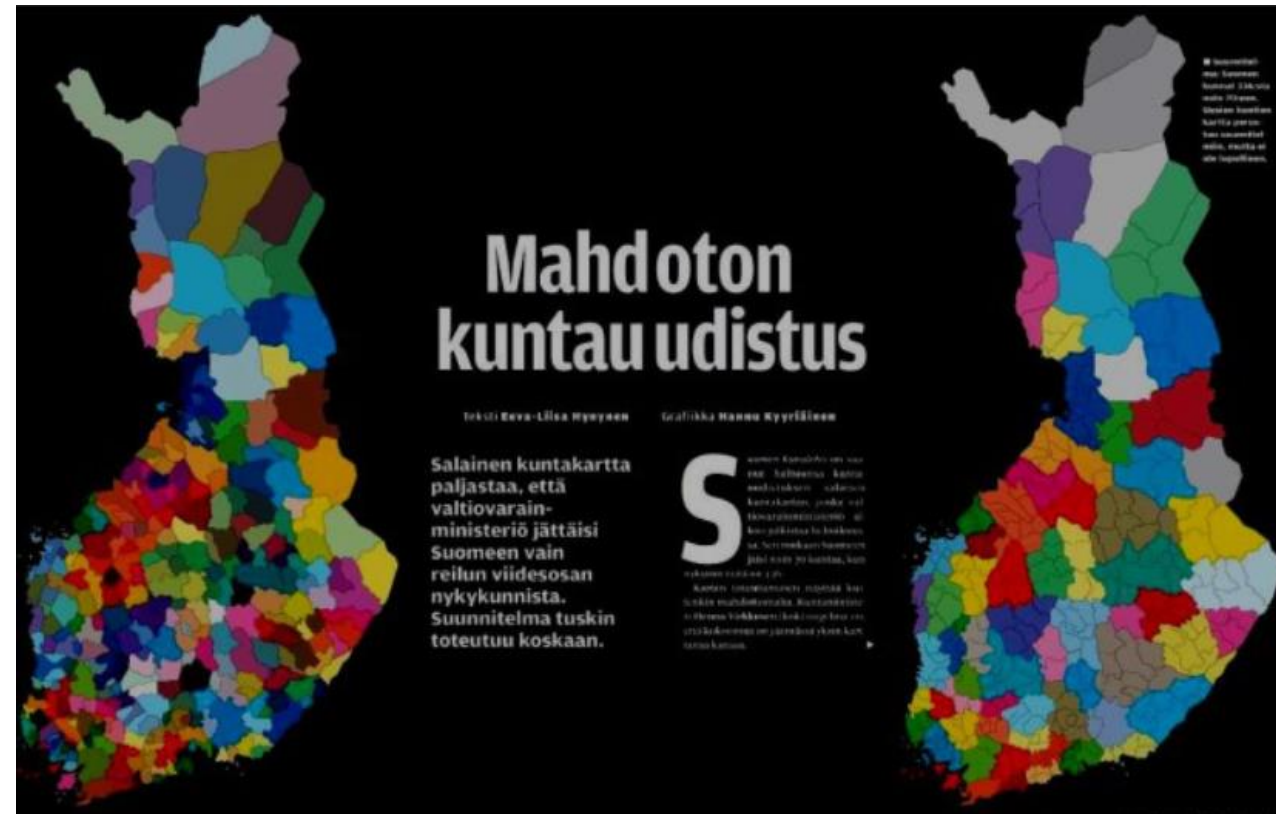
Mikä ihmeen ARTTU2 ?

- ARTTU lyhenne syntyi vuonna 2007 Kuntaliitossa järjestetyn sisäisen nimikilpailun tuloksena
- ARTTU2 on ARTTU-ohjelman jatko-ohjelma, Paras-Artun "pikkuveli" – tai vähintäänkin "serkku" 😊

Historiaa 11 vuoden takaa....

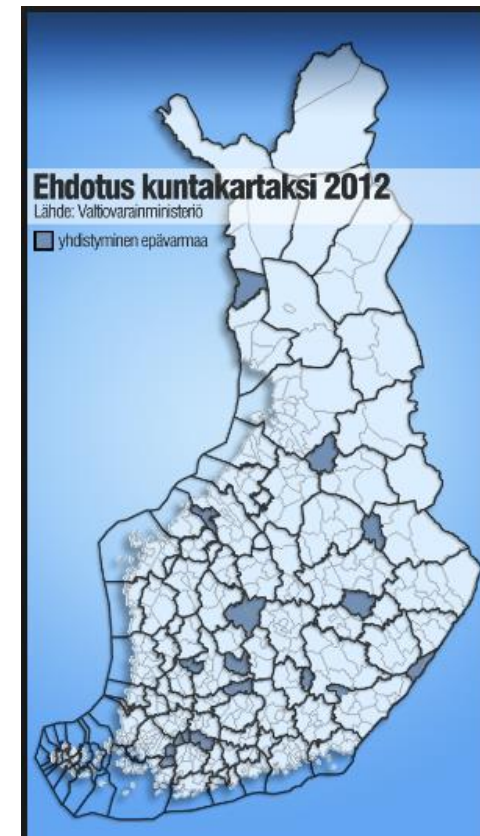
Paras-ARTTU:n lähtökohdista ARTTU2:n lähtökohtatilanteeseen...

Pääministeri Jyrki Kataisen hallitusohjelman 2011 mukaan hallitus toteuttaa **koko maan laajuisen kuntauudistuksen, jonka tavoitteena on vahvoihin peruskuntiin pohjautuva elinvoimainen kuntarakenne**. Tätä kuntauudistusta edelsi vuonna 2005 käynnistynyt kunta- ja palvelurakennemuutos eli **Paras-hanke**, jota ohjaava puitelaki tuli voimaan helmikuussa 2007.

”Meneillään olevan kuntauudistuksen sekä siihen kytkeytyvien muiden uudistusten vuoksi on perusteltua käynnistää jatkotutkimusohjelma kunnissa toteutettujen ja tekeillä olevien uudistusten arvioimiseksi.”

”Ohjelma varmistaa osaltaan Paras-hankkeen aikana suunniteltujen ja toteutettujen uudistusten pidempiaikaisten vaikutusten arvioinnin. Tutkimustiedon saaminen kuntauudistusten vaikutuksista palvelee kunnallisen itsehallinnon kehittämistyötä.”

taa mitä

9.12.2014 klo 16:26

Järjestyksessä toisen ARTTU-tutkimusohjelman aloitusseminaarissa 9. joulukuuta Kuntaliiton toimitusjohtaja **Kari-Pekka Mäki-Lohiluoma** piti hienona sitä, että tutkimukset pystyvät luotaamaan kuntien kehitystä ja muutoksia pitkältä ajalta; ensimmäinen tutkimusohjelma KuntaSuomi 24 alkoi 20 vuotta sitten

Tavoite: Tuottaa **systemaattista ja vertailukelpoista tutkimustietoa** yhtäältä kunnissa toteutetuista ja tulevista uudistuksista ja toisaalta toteutettujen ja tekeillä olevien uudistusten ja kehittämistoiminnan vaikutuksista palveluihin, talouteen, demokratiaan ja johtamiseen, henkilöstövoimavaroihin sekä elinvoimaan erityisesti tutkimukseen osallistuvissa kunnissa.

Tutkimuskysymykset yleisellä tasolla:

- * **Millaisia päätöksiä ja toimenpiteitä** kunnat ovat tehneet ja ovat tekemässä kuntauudistuksen ja sote-uudistuksen aikana ja/tai mitä kunnissa on tapahtunut?
- * **Millaisia vaikutuksia** kuntien toimenpiteillä ja tapahtumilla on eri näkökulmista (talous, palvelut, henkilöstövoimavarat, yhdyskuntarakenne, elinvoima, demokratia ja johtaminen)?
- * **Miten valtionohjaus on vaikuttanut** kuntien toimintaan kuntauudistuksessa?

Kunnissa toteutettujen ja tulevien uudistusten tutkimusohjelma vuosina 2014–2018

Kuntaliiton koordinoima ARTTU2-tutkimusohjelma selvittää kunnissa toteutettujen ja tulevien uudistusten tuomien muutosten vaikutuksia kuntiin ja kuntalaisiin. Ohjelma käynnistyi loppuvuodesta 2014, ja se kestää alkukevääseen 2018.

Tutkimusohjelmassa on mukana 40 tutkimuskuntaa, jotka edustavat erikokoisia ja -tyyppisiä kuntia eri puolilta Suomea.

40 kapeata tutkimuskuntaa

www.kuntaliitto.fi/arttu2
www.kommunforbundet.fi/arttu2
twitter.com/ARTTU2_KL
#arttu2

- **19 kuntaa** mukana Paras-ARTTU-ohjelmassa
- **6 kuntaa** mukana sen lisäksi KuntaSuomi 2004 –ohjelmassa (Hämeenlinna, Kotka, Lappeenranta, Pudasjärvi, Vaasa ja Vimpeli sekä 3 kunnasta osa: Kemiönsaaresta Kemiö, Oulusta Haukipudas ja Salosta Kiikala).
- **3 kuntaa** (Espoo, Kokkola ja Mikkeli) mukana KS2004-ohjelmassa ja nyt ARTTU2-ohjelmassa.

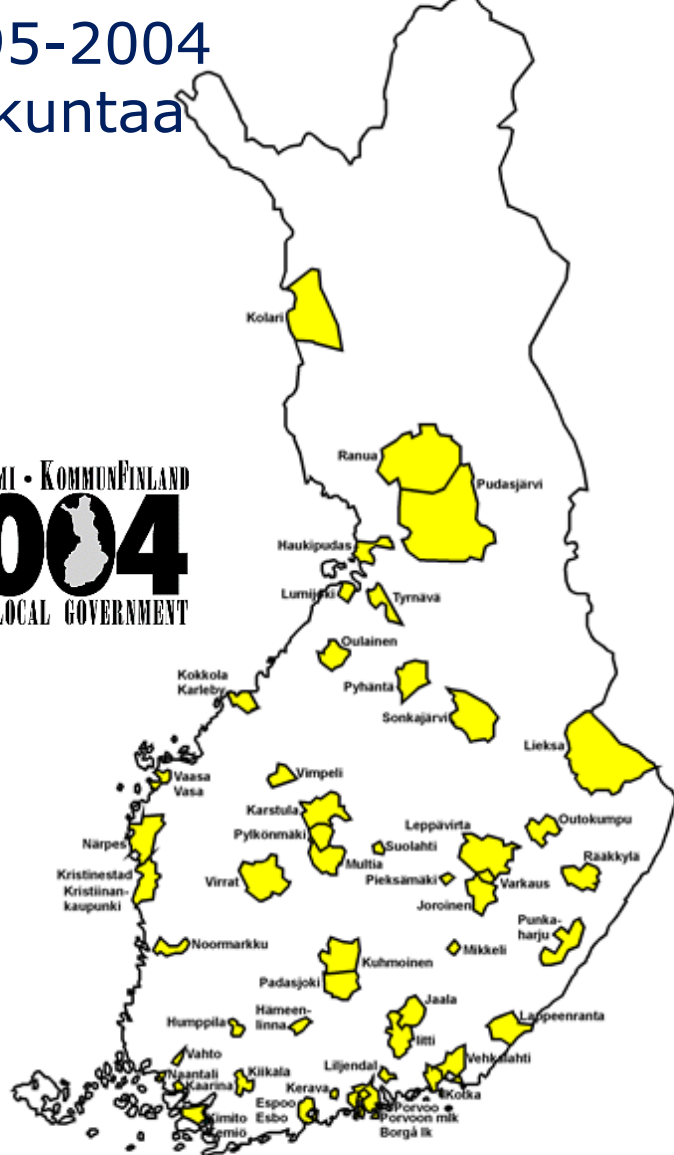
Kuntaliitolla kuntatutkimusohjelmia vuodesta 1995 alkaen

KuntaSuomi 2004:

1995-2004

47 kuntaa

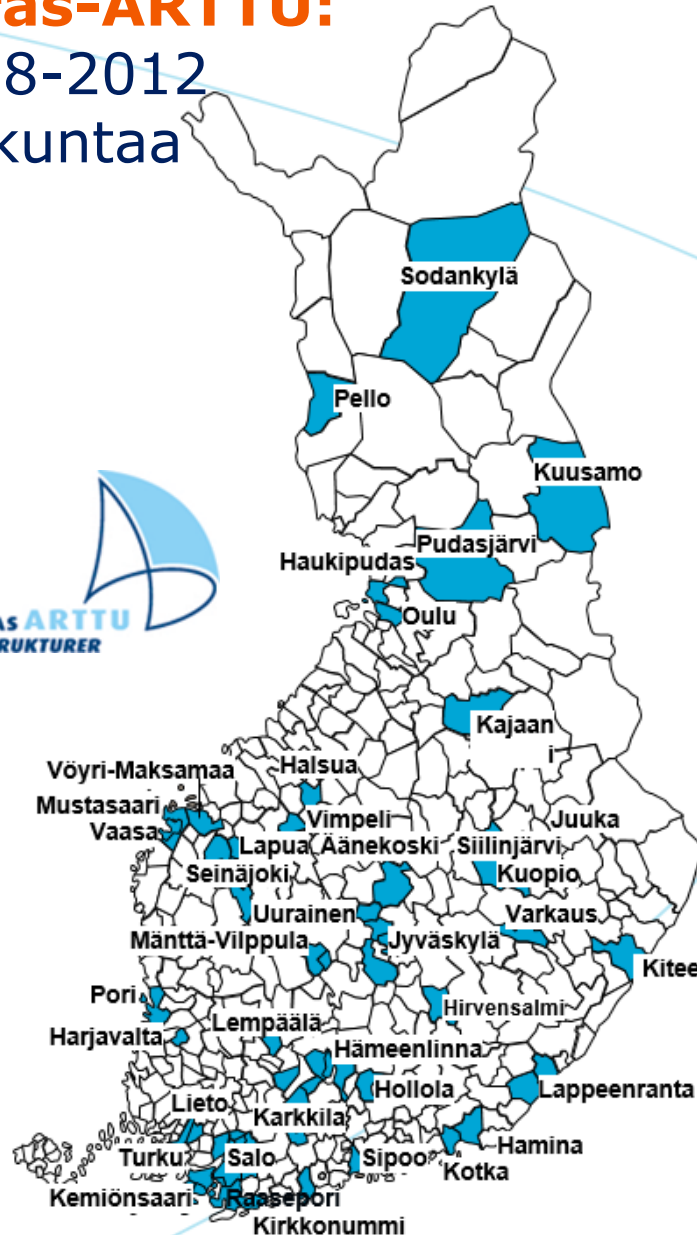
KUNTA-SUOMI • KOMMUNFINLAND
2004
FINNISH LOCAL GOVERNMENT

Paras-ARTTU:

2008-2012

40 kuntaa

ARTTU2:

2015-2018

40 kuntaa

ARTTU2
Tutkimusohjelma Forskningsprogrammet

Tutkimuskehikko

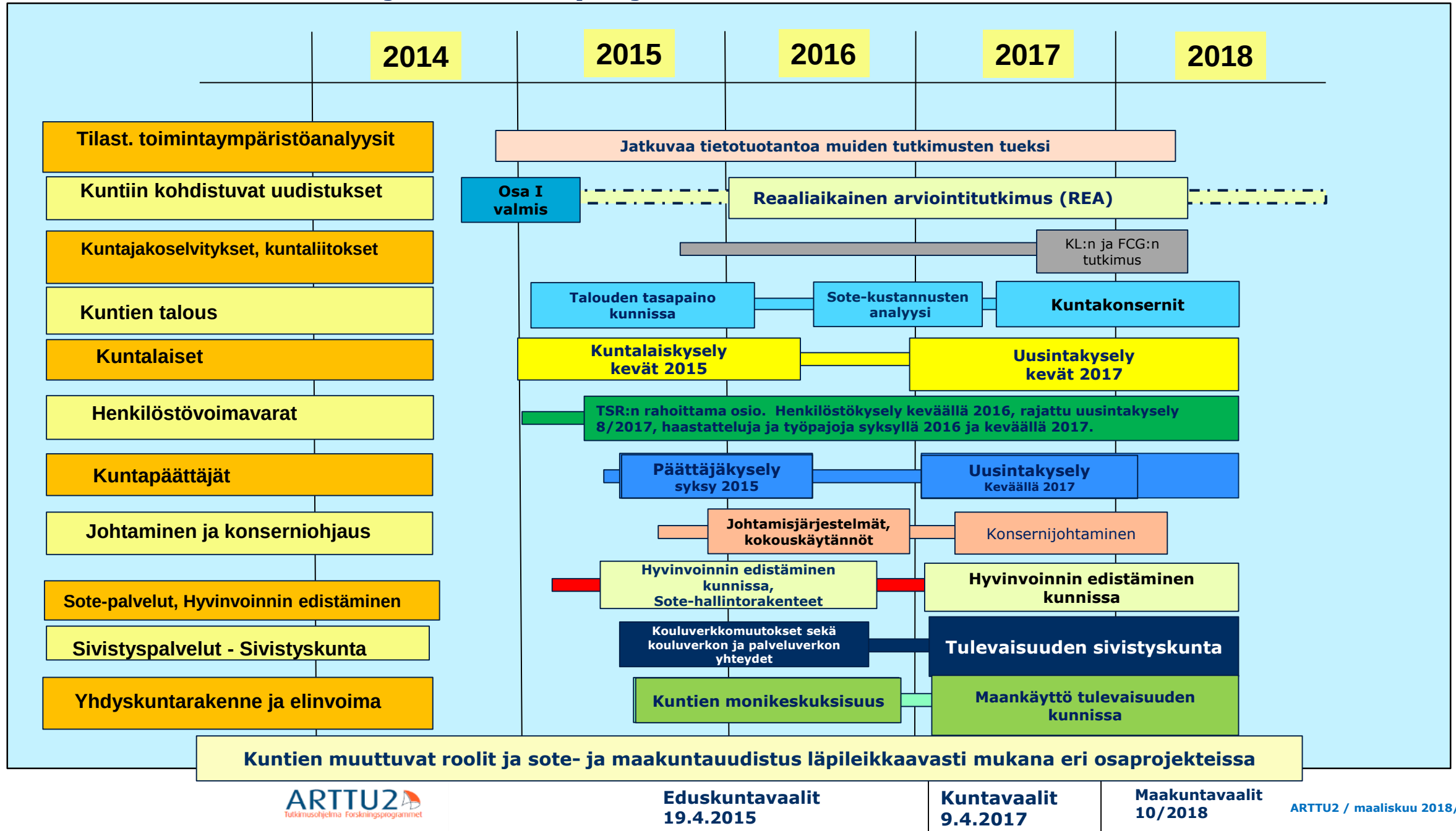
2014-2018

Osaprojekteja fokusoidummin
kysymyksiin

ARTTU2
Tutkimusohjelma Forskningsprogrammet

ARTTU2-tutkimusohjelman osaprojektien aikataulutusta vuosina 2014-2018

ARTTU2: Monia tutkimustahoja, lukuisia tutkijoita

- **Itä-Suomen yliopisto:** Petri, Timo, Pasi, Tomi, Tommi, Niko, Isamaria.
- **Lapin yliopisto:** Hanna.
- **Oulun yliopisto:** Toni, Jonne, Niina.
- **Tampereen yliopisto:** Pentti, Jari, Kristiina.
- **Turun yliopisto:** Sami, Anni.
- **Työterveyslaitos:** Jari, Lotta, Anna, Piia.
- **Vaasan yliopisto:** Riitta, Anu, Susanna.
- **Åbo Akademi:** Siv.
- **FCG:** Anni, Jarmo, Heikki, Jussi, Heli.
- **Kuntaliitto:** Marianne, Arto, Soile, Heikki, Sirkka-Liisa, Jarkko, Sanna, Terttu, Kaija, Jenni.

Uutta ARTTU2-ohjelmasta

ARTTU2-TUTKIMUSOHJELMAN JULKAISUSARJA ■ NRO 1/2018

Vetovoimaiset sivistyskunnat

Anna Laaksonen & Jari Hakkanen, Työterveyslaitos

RAPORTIN SISÄLTÖ

Keskeisiä tuloksia	1
1 Kohli luvunsa sivistyskuntaa	2
2 Tutkimuksen aineisto ja kysymykset	2
3 Vetovoimaa lisäävät johtamisen ja työhyönteiden voimaantuntumukset	3
4 Työn kuormittavuus vaativuudet sivistystoimissa	5
5 Työn vetovoiman osalliset sivistystoimissa	6
6 Työn voimavarojen ja vaativuuden yhteydet vetovoimasta kerättyihin löydöksiin	8
7 Päätelmiä ja suosituksia	10
Lähteet	11
Litteet	13

Kesk

Sivistys-
myönteis-
jon sois-
nen tois-
sivistys-
kohtaa
käsitte-
liittyy

Sivistys-
toimiel-
kaansa,
luiden p

Kokemu-

men esi-

työvoim-

tukesse-

vaivasis-

kuoripa-

ammali-

eri osa-

kemusta

Työn vo-

rinta vo-

ten osa-

eniten n

Työpaik-

luniner

urin oli

vahven

Kuntake-

maavaro-

sia esi-

Kaikki i-

muun j-

nuttavii

vaivasyte-

esteava-

kiellessä

Uutta ARTTU2-ohjelmasta

ARTTU2-TUTKIMUSOHJELMAN JULKAISUSARJA ■ NRO 2/2018

Kuntapäätäjien näkemykset haasteista ja toimenpiteistä valtuustokaudella 2017-2021

Siv Sandberg, Abo Akademi

RAPORTIN SISÄLTÖ

1. Johdanto
2. Tulevaisuuden kunnan parlamentaarinen työryhmä
3. Neito kysymystä kuntien roolista, tulevaisuudesta ja kehittämisestä
4. Mistä näkökulmasta kuntapäätäjät vastaavat kysymyksiin?
5. Hyvän kotikunnan ominaisuudet
6. Päätäjien näkemykset tulevan valtuustokauden haasteista
7. Miltä toimenpiteillä voidaan lisätä kunnan elinvoimaisuutta ja hyvinvointia?
8. Valtuustokauden 2017-2021 tärkeimmät kysymykset
9. Yhteenveto ja pohdintaa

Keskeisiä havaintoja

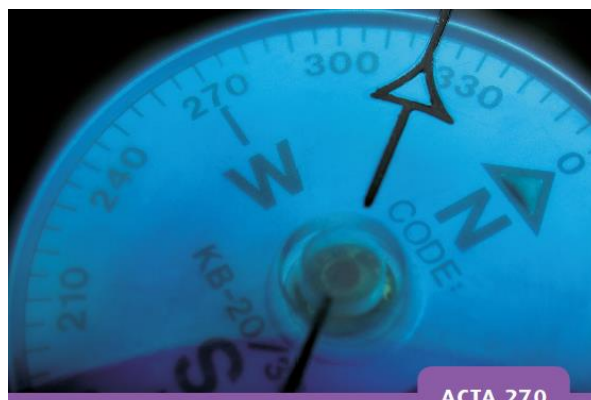
Maassamme käytetty keskustelu kunnan roolista on muuttunut kahden viime vuoden aikana. Aikaisemmin vahvasti korostettu palvelutuotantorooli on väistyvässä elinvoima- ja yhteisöllisyy- ja hyvinvointiroolin korostuessa.

Tässä raportissa on analysoitu, miten kuntapäätäjät suhtautuvat kunnan roolin, haasteiden ja kehittämiskohtien tilanteeseen, jossa kunnan rooli on muuttumassa mm. maakunta- ja sote-auditusten myötä.

Raportti perustuu ARTTU2-tutkimukseen keuhalla 2017 toteutettuihin päätäjäkyselyyn aineistoon. Kyselyyn vastasi yhteensä 981 luottamuskehikkoa ja viranhaltijaa 40 kunnassa. Kyselyn vastausprosentti oli 44,6.

Kuntapäätäjien vastauksissa on paljon samankaltaisuksia riippumatta kunnan koosta, sijainnista tai olosuhteista. Hyvän kotikunnan tärkeimmät ominaisuudet ovat hyvät asumisympäristöt ja hyvät palvelut. Päätäjät arvostavat, että paikallisen elinkeinoelämän kehitys, Suomen talouden kehitys sekä sote- ja maakuntasuudistukset tulevat vaikuttamaan eniten kunnan toimintaan valtuustokaudella 2017-2021. Kunnan elinvoiman kehittämiseksi useimmat uskovat kaavotuksen ja maankäytön keinoin sekä elinkeinoelintuntemuksen edistämisen kehittämiseksi.

Valikka virallinen kuntaretorikka ei enää korosta kunnan roolia palvelutuottajana, kunnan palvelutuotantorooli on yhä vahvasti esillä varsinkin kehittämisen painopisteitä koskevissa kuntapäätäjien avoistauksissa.

Jari Stenvall, Hanna Vakkala & Siv Sandberg

Navigoivat kunnat

Kuntaliitto
Kommunförbundet

Uusimmat tutkimusjulkaisut tänä keväänä:

Uutta ARTTU2-ohjelmasta

ARTTU2-TUTKIMUSOHJELMAN JULKAISUSARJA ■ NRO 3/2018

Kuntien moninaiset kuntakonsernit

Kuntakonsernien yhteisö rakenne ja emokunnan osuus kuntakonsernin taloudesta ARTTU2-tutkimuskunnissa

Pennti Meklin & Heikki Pukki

RAPORTIN SISÄLTÖ

Tiivistelmä	1
1 Johdattelua kuntakonsernin tasoon	2
2 Kuntakonsernit tutkimuksen tavoitteet ja aineisto	3
3 Kuntakonsernien tutkimus Suomessa	4
4 Konsertti oikeudellisesti ja toiminnallisesti kokonaisuutena	4
5 Kuntakonsernit ARTTU2-kunnissa ja Manner-Suomen kunnissa	5
5.1 Kuntakonsernin yksikkötyyppien luokittelua	5
5.2 Emokunnan ja tytäryhteisöjen osuus kuntakonsernin taloudesta	8
6 Tiivistelmä	13
Lähteet	14
Litteet	16

Tiivistelmä

Tässä tutkimuksessa on tavoitteena muodostaa yleiskuva kuntakonserneista, niihin kuuluvista yksiköistä ja konsernitulouden jakautumisesta emokunnan ja tytäryhteisöjen kesken. Tutkimuksen yleisenä tiedollisena tavoitteena on ollut syventää erityisesti empiiristä ymmärrystä. Keskeisenä empiirisenä aineistona käytetään ARTTU2-tutkimuskuntien talousarvioita ja kuntakonsernien tilinpäätöksiä sekä tilastoja kaikista Manner-Suomen kuntakonserneista.

Tutkimuksen mukaan kuntakonsernien tytäryhteisöjen määrä vaihteli vuonna 2016 kuntakokoiluittain alle 5 000 asukkaan kuntien viidestä yli 100 000 asukkaan kuntien 42 tytäryhteisöön. Kunnat kuuluvat 4-5 kuntayhtymään ja kunnissa oli 1-21 osakkuusyhteisöä. Suurimpien kuntakokoiluokkien kunnissa oli myös jonkin verran alakonserneja.

Tutkimuksessa tarkasteltiin emoyhtiön tai tytäryhteisöjen osuutta kuntakonsernin taloudesta useilla tuloslaskelmasta, rahotuslaskelmasta ja taseesta koostulla mittareilla. Kuntakonsernien talouden kokonaisuudesta emokunnan osuus vaihtelee sen mukaan, mitä osaa taloudesta tarkastellaan. Kuntakonsernin käyttötuotoista ja osaa varallisuudesta emokunnan osuus on keskimäärin noin kaksi kolmasosaa, mutta osuus yksittäisistä tuloslaskelman tai taseen eristä vaihtelee paljon sekä kunnittain että kuntakokoiluittain.

Tutkimus on ensimmäinen osa ARTTU2-tutkimusohjelmassa toteutettavaa kuntakonsernien tutkimusprojektia. Seuraavissa osaraporteissa käsitellään konserniohjausta ja konserniyksiköiden välisiä suhteita tutkimuskuntien talousarvio- ja tilinpäätösaineistoilla tarkasteltuna.

Kuntaliitto
Kommunförbundet

Suomen Kuntaliitto
Toinen linja 14, 00530 Helsinki
www.kuntaliitto.fi

Vastuutaho: Kuntakesitys, demokratia ja johtaminen -yksikkö
Yhteyshetket: arttu2@kuntaliitto.fi
ISSN 2342-9682 (pdf) • Helsinki 2018

Kuntaliitto
Kommunförbundet

Suomen Kuntaliitto
Toinen linja 14, 00530 Helsinki
www.kuntaliitto.fi

Vastuutaho: Kuntakesitys, demokratia ja johtaminen -yksikkö
Yhteyshetket: arttu2@kuntaliitto.fi
ISSN 2342-9682 (pdf) • Helsinki 2018

ARTTU2: Monia rahoittaja- ja yhteistyötahoja

- Kuntaliitto (2014-2018)
- 40 tutkimuskuntaa (2015-2018)
- Keva (2016-2018)
- Valtiovarainministeriö (2015-2017)
- Ympäristöministeriö (2015-2017)
- Opetus- ja kulttuuriministeriö (2017)
- Sosiaali- ja terveysministeriö (2015)
- Työsuojelurahasto (epäsuorasti, henkilöstötutkimuksen päärahoittajana)
- Tutkimusten toteuttajatahot

Organisointi 2014-2018

Ohjausryhmä

Yhdyshenkilö(itä)
kustakin
tutkimus-
kunnasta

Asiantuntija-
ryhmiä

osatutkimusten ja
tutkijoiden tueksi

Ohjelmajohto

**Tieteellinen
johtaja**

Kuntaliiton oma
ARTTU2-tiimi
työrukkasena

Laaja "ARTTU2-perhe"

Vuorovaikutuksen tapoja tutkijoiden ja käytännön välillä

- Kokoukset
- Kuntaseminaarit
- Suorat kontaktit
- Tutkimuskuntien järjestämät tilaisuudet
- Yhteistyökumppanien järjestämät tilaisuudet

Viestintätapoja ja -kanavia

Lopputuloksia tiiviimmin ja nopeammin

- ARTTU2-uutiskirjeet
- Mediatiedotteet ja kuntauutiset
- Blogit
- Asiantuntija-artikkelit mediassa
- Sosiaalinen media, erityisesti Twitter
- Viikon faktat
- Sähköposti

Posterit yksi esimerkki uudemmista tutkimustulosten viestintätavoista

pitävät niitä hyvin hoidettuina
Kuntalaiset ovat kiinnostuneita kunnan
asioista, mutta luottamuksessa on
parantamisen varaa

- Kuntaliitosten välitapilla
- Minne menet kuntatalous?
- Sivistyskunnan kova koulu
- Pienet kunnat panostavat lukio-
koulutukseensa
- Hyvinvoinnin edistäminen kunnissa
- Maankäytön suunnittelijat näkevät
avarasti
- Kunnissa strategisempaa työskentelyä,
ennakointia ja infoa
- Kuntastrategiat digikunnan
ohjausvälineeksi
- Imapiiri viriää kokemuksesta
- Hebreaa vai yhdessä tekemistä?
- Uudistun, innostun, onnistun!
- Onnistu muutoksessa!

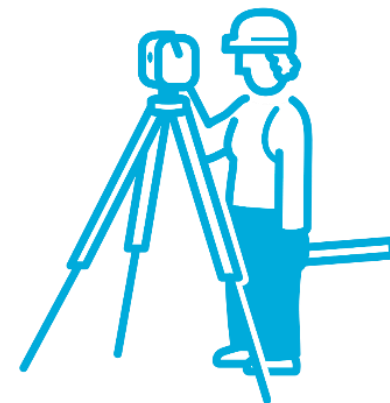
Monenlaista hyötyä:

1. Pitkäjänteistä ja systemaattista **vertailutietoa** paikalliseen ja kansalliseen päätöksentekoon ja muutosten johtamiseen.
2. **Hyviä käytäntöjä** kuntien kehittämistyöhön.
3. Kuntakentän **moninaisuuden näkyväksi tekemistä**.
4. Kuntien, tutkijoiden ja valtakunnan tason toimijoiden **verkostojen vahvistamista** sekä tutkimuksen ja käytännön **vuoropuhelun edistämistä**.
5. Aiempien uudistusten vaikutusten **pidempiaikaista arviointia ja johtopäätöksiä**.
6. **Sillanrakennusta** eri uudistusten välillä. Ilman laajempaa, koordinoitua ohjelmaa kuntiin kohdistuvien uudistusten tutkimus ja arviointi jää liian satunnaiseksi ja hajanaiseksi.
7. Tietoa eri vaalien tiimoilta käytävään keskusteluun, samaten muihin käynnissä oleviin uudistuksiin.

Hyötyjen lisäksi myös haasteita...

- ❖ **Uudistuksen muuttuminen** useaankin kertaan tutkimusohjelman valmisteluvaiheesta alkaen.
- ❖ Mielenkiintoinen, mutta **haastava tutkimuskenttä**, kun monissa kunnissa on tehty jatkuvasti uudistuksia kunta- ja/tai palvelurakenteeseen ja/tai johtamisjärjestelmään.
- ❖ **Lyhyt tutkimusaika** muutosten mittaamiseen
- ❖ **Miten erottaa uudistusten vaikutukset muista** samaan aikaan tapahtuneista **muutoksista**
- ❖ **Tutkimustulosten hyödyntäminen** kunnissa
- ❖ Eläköitymisen ym. aiheuttama **henkilövaihtuvuus** tutkimuskunnissa (jatkuvuus)
- ❖ **Tiedonkeruu vaikeutunut** kyselyjen kautta – on vaadittu enemmän aikaa, vaivaa ja resursseja riittävän tutkimusaineiston keräämiseen.
- ❖ **Tilastojen jälkijättöisyys** vaikeuttaa ajankohtaisen tilanteen tarkastelua.

ARTTU2-tutkimusohjelma pähkinäkuoressa

Toimikausi	2014-2018
Tutkimuskuntia	40
Kuntien yhdyshenkilöitä	1-4/kunta, yht. noin 80.*
Osaprojekteja	11, joiden alla erilaisia osatutkimuksia
Tutkimustahoja	10
Tutkijoita/tutkimusten tekijöitä	noin 40
Rahoittajatahoja	6 + 40
Tutkimusrahoitusta	noin 1,5 milj. euroa
Ilmestyneitä raportteja	38 (33 Uutta Artusta ja 5 Actaa)
Tulossa olevia raportteja	18 (16 Uutta Artusta ja 2 Actaa)
Kyselyitä	14
Kyselyvastaajia	runsaat 41 000
Kuntaseminaareja	8 (ensimmäinen 9.12.2014)
Uutiskirjeitä	16 (ja vielä tulee muutama)
Mediatiedotteita & kuntauutisia	noin 50
Kolumneja ja blogeja	10+5

ARTTU2
Tutkimusohjelma Forskningsprogrammet

Jatkonäkymiäkin on...

Kuntalehti ehti taas uutisoimaan.... (nro 3/2018)

ARTTU päättyy – uusi ohjelma tulossa

Kuntaliiton koordinoima ARTTU2-tutkimusohjelma päättyy tänä keväänä. Uusi tutkimusohjelma on in suunnitteilla. Se keskittyy

Kiitos!

**Toivottavasti tämä seminaaripäivä ja
ARTTU2-ohjelma ja sen tuotokset
herättelevät meissä uusia silmuja!**